

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsako sredo popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 20— K
pol leta . . . 10—
četrt leta . . . 5—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. . . dvakrat . . . 60
. . . trikrat . . . 45
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

V Srbijo!

Višji šolski svet razglašajo potom našega lista nastopni poziv:

Po naročilu poverjeništvu za uk in bogočastje z dne 14. junija 1919, št. 2818, pozivlja višji šolski svet vse one učitelje in učiteljice v območju deželne vlade za Slovenijo, ki bi hoteli iti s prihodnjim šolskim letom službovat v Srbijo, naj se takoj prijavijo višjemu šolskemu svetu. Prijavo mora vsak poslati uradnim putem, ker jo mora okrajni šolski nadzornik opremiti s službeno kvalifikacijo. Prijave brez kvalifikacije nimajo veljave.

Člane, oziroma članice Zaveze, ki se odzovejo temu pozivu, prosimo, naj to po dopisnicah obenem naznanijo vodstvu Zaveze. Prijave bomo rabili v svrhu statistike. — Želimo, da bi šlo kar največ učiteljev in učiteljic na pomoč bratom Srbom. Mi si bomo že na kak način pomagali. V Srbiji si pa ne morejo, ker ni učiteljstva. Vojna ga je zatrla.

IVAN ŠEGA:

Pozdravljena UJU!

Dan 25. junija 1919. bo zapisan v povestnici naše mlade države SHS z zlatimi črkami, in kar so svetovno važne letnice 976, 1492 itd. v obči zgodovini, to bo ta dan v naši zgodovini, v zgodovini onega troimenskega naroda, ki je izšel kakor promlajeni feniks iz svetovnega, v krvi se dušečega meteža.

Dne 25. junija 1919. se zbera v Beogradu učiteljski zastopniki edino mero-dajnih naših organizacij, in sicer Saveza hrvatskih učiteljskih društava v Zagrebu, Saveza učiteljskih društava Bosne in Hercegovine v Sarajevu, Saveza dalmatinskih učiteljskih društava v Splitu in Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani z zastopniki srbskega Učiteljskega Udruženja, da postavijo temeljni kamen mogočni naši Uniji Jugoslovanskega Učiteljstva. —

L. 1906. mesec avgust 29. dan, ki ga je tako lepo opisal tovariš E. Gangl v 22.

št. letošnjega „Učit. Tovarisa“ pod naslovom „Sen poletne noči“, je že položil prvi temeljni kamen UJU, zakaj takrat smo se bili zbrali zastopniki vseh jugoslovanskih učit. korporacij v Beogradu. Zastopano je bilo celo bolgarsko učiteljstvo, in naši severni bratje Cehi so poslali svoje zastopstvo k temu zgodovinsko važnemu dnevu.

Zborovali smo v srbskem vseučilišču v Beogradu pod predsedstvom našega neupogljivega starine Davorina Trstenjaka, in s ponosom poudarjam, da sem bil takrat ravno jaz glavni poročevalec. Umevno, da je tedanja naša preskrbna mati Avstrija v kali zatrla ta pojav — o tem bi vedel povedati mnogo naš Davorin — ter si z debelimi črkami zapisala imena vseh tistih „veleizdajalcev“, ki smo se udeležili tega kongresa. In v dno svojega srca sem prepričan, da prav radi darujemo sedaj vse one „dobrote“, ki smo jih uživali vsi udeleženci od l. 1906. dalje, posebno pa v letih vojne grozote, na žrtvenik naše osvoboditve, na žrtvenik oživetovanja one ideje, ki smo jo šli zastopati l. 1906. v Beograd. —

Tovariši, ki ste zbrani danes v naši prestolnici v Beogradu, bodite iskreno pozdravljeni! V duhu prisostvuje danes polaganju temeljnega kamena tej mogočni naši stavbi vse dobro misleče slovensko učiteljstvo! —

In takrat sem l. 1906. zapisal v „Učit. Tovarish“ v svojih „Spominih na Beograd“, da me vsak val naše reke Save, kjo gledam vsak dan, kako hiti v našo prestolnico, spominja, da se bližamo hitrih korakov onemu dnevu, ko se bo stresla vsa Evropa v porodnih bolečinah, da se porodi naša država — tako tudi danes izročam edino željo tej svoji ljubljenci, da jo ponese na svojih čistih valovih v vašo sredino. In ta želja je: **Bog blagoslovi vaše delo, tovariši! Naj živi in se mogočno razvije UJU!**

DRAGO HUDE:

K šolski reformi.

Duh časa zahteva, da se na vsem svetu v vseh državah reorganizuje ves družabni red, da se vsi stanovi, instituti in vse naprave prilagode duhu časa. V času,

ko si Jugoslavija gradi svojo podlago, ne smemo tudi mi — šola in učiteljstvo — ki smo eden najbistvenejših in najtrdnjših njenih stebrov, držati križem rok; delati moramo, podajati moramo tudi mi svoje misli o preustrojitvi našega šolstva, staviti moramo svoje nazore in predloge, zakaj samo nekatere glave nimajo vsega v možganih, in več glav — več misli, da ne bomo dobili zopet šolskega zakona, ki bi nas dušil kot mora.

Vsaki državi mora biti ležeče na tem, da ima kar najboljšo šolstvo. Dandanes ne zadostuje, da imajo vlade močno finančno in političko reprezentanco; danes merimo državo po izobrazbi, kulturi njenega ljudstva. Dandanes le ona država kaj velja, za katero stoji ljudstvo na višku kulture. Tudi vojaštvo se bo v prihodnosti moralo umakniti in dati prednost — naši šoli. Zato pa poudarjam: Ni samo naša dolžnost skrbeti za dobro šolo, nego je to najsvetejša dolžnost države same da si izboljša šolske razmere in dvigne izobrazbenost ljudstva na časovni višek kulture. Naša dožnost pa je, da državo v tem stremeljenju po svojih močeh in znanju podpiramo; saj bo to v korist nam — moralno in materialno.

Naša Zaveza nam je načrt o organizaciji šolstva že natisnila in doposlala; vsak izmed vas torej ve, v kakšnem stadiju se trenutno nahaja preustrojitve.

Ne bo pa preveč, ako tukaj poudarim, da pri svojem načrtu Zaveza ni imela ravno srečne roke. Taka misel mi sili v glavo, ko se spominim, kako nas je pri dostavi teh knjižic pozvala, naj o tem predmetu razpravljamo; ni pa čakala naših izpreminjalnih predlogov, temveč isti dan načrt predložila v odobritev deželni vladi, predsedništvu ministrstva, naučnemu ministru in menda tudi drž. predstavništvu. Naši protipredlogi bodo pač zato menda že prepoznani; zakaj „Uč. T.“ piše v št. 16. z dne 16. aprila t. l.: „Glede šolskih upraviteljev se je anketa izrekla za stališče našega načrta, ker je utemeljeno z zgoraj omenjenim demokratizmom in samoodločbo. Kolikor vemo, je 90 % učiteljstva za to določbo našega načrta.“ Zato, ker že sklepajo, bodo naši predlogi morda prepoznani, ali zavzeti moramo svoje stališče že zaradi tega, da pokažemo, kako Zaveza ne bi smela postopati. Pač ni treba poudarjati, da trditev „Uč. Tova-

riša“ o 90 % učiteljstva glede šol. upraviteljev — njegova izvolitev v lokalnem učiteljstvu menda ne bo resnična. Prej bi rekel, da bo 90 % proti takemu načrtu; no, pa o tem pozneje. Mislim, da bi se moralo postopati sledeče: Učit. društva bi sestavila svoje predloge glede reformiranja šol. Ti predlogi bi se stekali pri Zavezi, ki bi na osnovi vseh dopisov sestavila načrt, ki se naj bi eventualno predložil lokalni vladi. Tudi druge pokrajinske organizacije bi na enak način napravile svoje načrte. Vsi ti načrti bi se koncentrirali v Beogradu v anketi za preustrojitev ljudskega šolstva, oziroma — kakor ga imenujem jaz — osnovnega šolstva. V to anketo bi volilo učiteljstvo vse Jugoslavije svoje delegate, in sicer na 1000 enega. Anketo bi iz vseh načrtov sestavil en dovršen načrt vsega preustroja, ki bi se predložil narodnemu predstavništvu v sprejem in potrditev.

Na ta način bi bila dana vsakemu po-edincu prilika, da pomore po svoji moči velikanski zgradbi. Beogradsko anketo bi zdrževala država na svoje stroške, ker bi ona imela od nje vse koristi.

Mi pa, kakor sem že rekel, hočemo tudi post festum podati svoje misli o tem predmetu. Glavne smernice so: Šolstvo bodi 1. državno; država ga vzdržuje in nadzira po organih, ki jih izvoli učiteljstvo; 2. centralistično; vse mase naj bodo deležne blagoslova, ki izvira iz šol.

Ljudska šola, oziroma osnovna je fundament, na katerem se gradi nadaljnja ljudska izobrazba, ona še ne vzgaja stanov, ampak le nudi temelje za stanovsko izobrazbo. Ker so ti temelji povsod enaki, zato bodi osnovna šola po vseh krajih Jugoslavije enaka. Malenkosti se prilagodijo krajevnim razmeram. Osnovna šola, o kateri nam je tu govoriti, mora biti zgrajena na samostojni trdni podlagi, do katere ne bodo imeli ne vpliva ne moči valov dnevnega političkega in gospodarskega življenja in pa ljudje, ki ne razumejo naloge šole.

Opomba uredništva: Zaveza je postopala tako, kakor je morala. Izvolila je svoj odsek za preustrojitev šolstva, ki se je takoj lotil dela in ga tudi dovršil. Elaborat je prišel v roke vsem članom Zaveze in vsem poklicanim činiteljem, ki so naš načrt resno in stvarno premotrili. Če bi Zaveza ne izdelala načrta, ampak bi lovila

LISTEK

Vidov dan 1389-1914.

28. juni 1389 in leta 1914 je najvažnejši in najpomembnejši dan za usodo našega naroda. Leta 1389. se je vršila ona strašna in za naš narod tako pomembna bitka na Kosovem polju.

Srpska država, ki se je za vlade Dušana Silnega najbolj razvila, je začela po njegovi smrti hitro propadati. Srpski pletniči so pokazali tu, kakor i povsod drugod, da jim ni nič pri srcu blaginja vsega naroda. Po smrti Dušana Silnega so se sprli z njegovimi potomci, ne oziraje se prav nič na njegovega sina Uroša in na turško nevarnost, ki je tedaj pretela ne samo Srbiji, ampak celemu Balkanu. Turki so izrabili to razkasanost v Srbiji in so potolkli leta 1371. ob reki Marici enega izmed srpskih vladarjev, kralja Vukašina z njegovima bratoma Uglješom i Ojkom. Vukašin je bil oče našega najbolj priljubljenega narodnega junaka Kraljeviča Marka. Nato so zasedli Turki velik del južne Srbije in so prisilili tudi ostale

srpske vladarje, da so jim morali plačevati davek.

Narod sam se je v tem času zavedel in spoznal kam ga vodi razkasanost. Vse tedanje trpljenje srpskega naroda je najlepše izraženo v narodnih pesmih. Instiktivno se je začel zavedati, da zasluži boljšo usodo in lepšo bodočnost. Začel se je zbirati okolo kneza Lazara Hrebljanovića, da v zadnjem času reši svojo svobodo.

Toda bilo je že prepozno. Ponovno je sicer razbil Lazar s svojimi junaki turške vojske, toda iz Azije so prihajale vedno nove in nove tolpe. Nazadnje je prišlo do one slavne in vsled njenih posledic tako važne bitke na dan 28. junija 1389.

Cel narod je zbral še poslednje sile na tem krvavem polju. Toda zastoj je bila borba. Trikratni premoči sovražnika so morali podleči kosovski junaki. Podlegli so premoči a niso bili premagani. Vsi po vrsti so padli in se niso, hoteli umakniti. V tem leži veliki pomen tega dneva za naš narod.

Na bojnem polju sta padla oba cara. Turškega je ubil junak Milan Obilić, a car Lazar, kakor ga imenuje narod — je bil ubit od Turkov, ki so ga isti dan ujeli. Od

tega dneva začne žalostna usoda srpskega naroda. Kosovska osveta — Vidov dan — bile so besede, ki so navduševale narod. Od generacije na generacijo je prehajal ta klic. Tisoči in milijoni so padali še v boju za svobodo — toda vedno so se javljali novi heroji — novi boji so se začeli, večkrat tudi brez upanja na kakšen uspeh, a boj se je vendar nadaljeval.

Moralna odgovornost in dolžnost, ki se je je sleherni član srpskega naroda zavedal, da se mora maščevati za kosovski poraz, so bile tako jake, da je to postal moralni dogma za celi narod. Tako je postal Vidov dan simbol svobode našega celega naroda.

Po dolgih neuspešnih borbah so se slednjič le pokazali uspehi tega velikanskega boja. Leta 1804 se je začela Srbija osvoboditi in ko se je ona osvobodila, prevzela je vlogo našega Pijemonta, da po kosovskem porazu osvobodi naš cel narod. V zadnjih letih se je začela odločna bitka med našimi sovražniki in gospodarji. Leta 1912 in 1913 se je začela velika vojska proti Turčiji, ki se je končala s popolnim porazom Turčije. Tako je bil en del kosovske prisege izpolnjen.

Toda ostal je še eden sovražnik, mnogo večji in nevarnejši — stara Avstrija, ki je hotela zaslužniti cel jugoslovanski rod.

Vidov dan 1914 je dal znamenje za boj proti njej. Cel srpski narod se je dvignil proti svojim tlačiteljem. Dogodek na sarajevski ulici 28. junija 1914 je bil začetek boja za svobodo, ki je prinesel toliko gorja in bolečin, a ki je končno strl germanski imperijalizem in nam prinesel zaželjeno svobodo.

Vidov dan 1919 je prvi od Kosova, ki ga bo proslavil cel naš rod ujedinjen in svoboden. Duh nesmrtnih junakov iz kosovskega polja živi med nami, zadovoljen nad maščevanjem, ki so ga izvršili njihovi potomci. Na ta dan se moramo spominjati ne samo teh kosovskih junakov, ampak vseh, ki so dali od Kosova pa do danes svoje življenje za našo svobodo. Ta dan nam mora biti vedno simbol naše svobode in dokler bode Vidov dan ukoreninjen v duši našega naroda, ne bode nas nihče več podjarmil in svobodna Jugoslavija bode procvetala in se krepila, dokler ne zavzame onega mesta, katero ji pripada. „Slov. Narod“.

predloge in nasvete križem sveta, bi še danes ne imeli ničesar v rokah. Saj vemo, kako se godi s takimi vprašanji! Zaveza pa nam je dala temelj, ki je na njem dalje snovala ljubljanska anketa in ki ga proučavajo v Beogradu in Zagrebu. Tako stojimo na trdnih tleh, kar je vsekakor bolje, nego da bi plaval po zraku. Izdelki teh anket pridejo z našim načrtom vred v splošno razpravo javnosti, in takrat bo dana vsakomur prilika, da po mili volji izpreminja bistvo in odstotke! Končno besedo pa izreče Narodno predstavništvo. Mislimo, da je to dovolj demokratsko in stvarno, pa moramo biti Zavezi le hvaležni, da je izprožila plaz, ki poruši staro in nam prinese novo šolo. Ko bi Zaveza ne dala iniciative in materiala, bi pikolovci in doktrinariji še danes mirno sedeli na zapetih. — Predloge tov. Hudeta smo izročili vodstvu Zaveze, da jih porabi na pristojnem mestu.

Kaj bo s šolskimi knjigami?

Naše dosedanje knjige so v Jugoslaviji nerabne. O zemljepisnih in zgodovinskih knjigah niti ne govorimo. Izginiti pa morajo iz naših šol tudi računice, čitanke in slovnice. Preveč so impregnirane od avstrijskega duha. Z vsake strani naših čitank in slovnice ti udari v nos kak stavek, odstavek ali pesemca, ki proslavlja avstrijske cesarje, kakega člana habsburške rodovine ali Avstrijo sploh. Takih knjig nikakor ne moremo trpeti v naših šolah. Toda s čim naj jih nadomestimo? — Čez noč ni mogoče prirediti novih učnih knjig, ki bi zadoščale vsem novodobnim zahtevam; za to je treba mnogo premišljevanja in truda. Prešlo bo še mnogo časa, preden nam bodo na razpolago.

Brez knjig pa je pouk suhoparen, dolgočasen, mrtev — skoro nemogoč. Treba je nadomestila vsaj za čitanke. Kot nadomestilo naj se osnuje „Šolski list“, sličen onemu, ki so ga ustvarili vrli koroški tovariši. Stvar je nujna, s prihodnjim šolskim letom mora biti list učitelstvu in šolski mladini na razpolago. Pozivljamo tedaj višji šolski svet, da se loti takoj akcije za oživetje te ideje. Da pa pojde zadeva hitreje od rok, prihajamo tu takoj s konkretnimi predlogi:

1. List naj izide štirikrat na leto, t. j. vsako četrtletje v treh oddelkih: za nižjo, srednjo in višjo stopnjo.

2. Vsaka četrtletna številka naj prinese učno snov, primerno za dotični letni čas in za dotično učno stopnjo.

3. Vsak učenec, oziroma vsaka učenka mora imeti v roki en izvod lista.

4. Da se izbere primerna učna snov, naj se skliče anketa, ki sestavi program posameznim številkam in pritegne sposobno učitelstvo, da sestavi dotične članke, oziroma berilne sestavke.

5. V anketo naj se pozovejo tovariši in tovarišice, ki jih imenuje vodstvo Zaveze.

To so naši predlogi; prosimo pa tovariše in tovarišice, da izjavijo svoje mnenje o njih, ker več oči, več vidi, več glav, več ve.

Pripominjamo, da se bo na ta način v „Šolskem listu“ nabralo dovolj dobrega gradiva, ki ga bo lahko potem odbrati in porabiti pri sestavi novih, za stalno uvedenih beril.

To pozna vse učitelstvo, torej bo izbira dobra in zanesljiva.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ **Pedagoško društvo v Krškem** je imelo svoj redni občni zbor v soboto dne 14. junija. Vkljub neugodnemu vremenu se je zbralo do 70 naših članov. Ker ni bilo predsednika, je prevzel tajnik vodstvo zborovanja. Pozdravil je vse navzoče tovariše in tovarišice, ki so se po dolgih vojnih letih zopet prvokrat sestali na občnem zboru našega društva. Koliko gorja je moralo zlasti učitelstvo pretrpeti tekom vojne! Toda zdaj bodi pozabljeno vse, kajti to, kar se je doseglo, je vredno našega trpljenja — dosegli smo našo osvoboditev in ujedinjenje našega troimenskega naroda. Naša sveta dolžnost je sedaj, da vzgajamo Jugoslaviji zveste državljane, da vzgajamo pošten, razumen in delaven narod.

V toplih besedah se tajnik spominja prejšnjega predsednika Dragotina Humeka, sedanjega ravnatelja na meščanski šoli v Mariboru in pozivlja zborovalce, da se mu pismeno zahvalimo za trud in požrtvovalnost, s katero je toliko let tako uspešno vodil naše društvo. Želimo mu tudi v novem delokrogu najlepših uspehov. Na predlog ravnatelja Tom. Romiha se ga soglasno izvoli za častnega člana.

Ker je bil tovariš strokovni učitelj Magerl brzojavnim potom pozvan na službeno mesto v Veikovec, prečita njegov referat tov. Bernot. „Novi cilji — nova pota“ — v tem referatu daje tov. Magerl navodila, kako naj učiteljstvo uspešno sodeluje pri sanaciji sedanjih nezdravih socialnih in političnih razmer ter pri zgradbi nove države.

Na splošno željo zborovalcev se naprosi tovariš Magerl, da priobči svoj izborni referat v „Tovarišu“. Za njegov trud se mu pošlje pismena zahvala.

Tov. Skulj predlaga, da se zaruži učitelstvo oben pokrajinskih organizacij v skupno stanovsko organizacijo in izvaja:

„Čujejo se vedno jasneje klici po združenju učitelstva oben organizacij v skupno, izključno stanovsko organizacijo. Misel je gotovo idealna in vsak resničen šolnik jo mora pozarjaviti, koor stremi za svobodni razvoj učiteljskega stanu in šole.

Zdi se mi pa, da je nastalo v tem vprašanju preveč prerekanja v posameznih zborovanjih in da diši vse to, kar sem že slišal v raznih poročilih, preveč po stari metodi, da nekateri kar ne morejo na reemna tla.

Natočimo si enkrat čiste vode! Združitev se ne da doseči kakor nekateri mislijo kar tako po tinem, na lepo. Preveč smo trpeti za svoj in ugled šole, za svojo organizacijo in svojo predvsem stanovsko prepričanje in zavest, da bi sedaj kratkoročno rekli: „No, pa je vse dobro, pa bomo prijatelji!“ — Pa bi to tudi ne bilo zdravo, kar bi se kasneje gotovo pokazalo. Smatram, da je vsak ud bodisi te ali one organizacije resen član, nikaka „dvoživka“.

Zato se mora tudi resno oklepiti svoje organizacije in se je zavedati, dokler obstoja vsaka zase kot taka.

Pri zborovanjih teh organizacij, pri katerih naj sodeluje kolikor največ mogoče učitelstva, naj izrazi učitelstvo svoje mnenje glede združenja in pošlje ta sklep vodstvu dotične organizacije. Ko bode tako jasno mnenje vsega učitelstva, naj sestavita obe organizaciji program, na podlagi katerega je združenje mogoče. Program se ima doposlati vsem učiteljskim društvom, organiziranim v dotični organizaciji, v pretres. Po končani reviziji ga sprejmeta obe organizaciji kot veljavno formo. V posvetu pri sestavljanju organizacijskega statuta naj bodo zastopani člani obeh organizacij po proporcionalnem številu z ozirom na uclanjenje.“

Po daljši debati se sprejme resolucija, ki jo je sestavil tov. Skulj. Resolucija se glasi: „Vsi, ki nam je mar za resničen razvoj šole, za svobodo in moč učiteljskega stanu ter za jakost naše domovine, želimo, da se združi učitelstvo v skupno stanovsko organizacijo. Pozivljamo „Zavezo“, naj pozove vsa okrajna učiteljska društva, da podajo jasno izjavo glede združitve. Isto naj stori „Slomškova zveza“ po svojih podružnicah. Ako je večina učitelstva za združenje, naj sestavita obe organizaciji, zastopani po proporcionalnem številu članov, statut, ki tvori podlago združenju. Sestavljeni statut naj se pošlje vsem učiteljskim društvom v pregled in presojo. Po reviziji ga zastop obeh organizacij, zastopani po proporcionalnem sistemu, odobri in realizira.

K tej anketi imenuje vsako okrajno učiteljsko društvo vsaj po enega člana, tako, da bo primerno zastopana tudi dežela.

Tovariš Skulj razpravlja o naredbi št. 4337 dež. vlade za Slovenijo z dne 5. maja 1919. Ta naredba zadeva kruto naše zahteve, da se poskrbi učitelstvu primerno stanovanje. Po danem odloku ima okr. šol. svet odločati, katero stanovanje je primerno. Do danes ne vemo, kako so v tem oziru odločili, dasi s 1. julijem stopi naredba v veljavo. Koliko stanovanj učiteljev oz. nadučiteljev odgovarja zahtevi „primerno in porabno“ z ozirom na naš stan in higijenske zahteve?

Vprašati se moramo, kaj bo rekel k temu lastnik stanovanja, oziroma kakšno stališče bo imela dotična učna moč. Od krajnega šol. sveta kot lastnika bo živil učitelj še vedno bonitetno prostega stanovanja, v resnici pa ga bo drago plačeval. Vemo, kako je s popravami, slikanjem itd. enakih stanovanj.

Ni pa tudi plačilo sorazmerno. Vzemimo učitelja, ki ima eno sobo. Ta bo plačeval razmeroma kaj drago stanovanje v primeri z na isti stopnji stoječim tovarišem, ki ima najeto stanovanje. Z njegovim avanzma pa se bo dvignila tudi cena njegovemu stanovanju, dasi bo ostalo ravnoisto.

Prav to velja za stanovanje šol. voditelja. Pri tem pa moramo poudariti še nekaj. Voditelj je takorekoč oskrbnik šole, zlasti na deželi. Koliko ima on skrbiti pri stavbi za popravila, za snago i. dr. Saj vemo, kaj so krajni šolski sveti storili do sedaj v tem smislu! Za vse to pa naj

voditelj še plača drago stanovanje in poleg vsega tega še živi miloščino, da stanuje zastoj!

Mnogi krajni šolski sveti so bili dosti modri in so skrbeli za prosta stanovanja, dobro vedoč, da bodo s tem pridobili boljše moči. Kdo bo danes še kaj na to dal? Vesel bo, ako nima prostega stanovanja, posebno, ako je v višjem plačilnem razredu. —

Po debati se sprejme naslednja resolucija: „Zaveza“ se pozivlja, da poskrbi po svojih zastopnikih, da se naredba dež. vlade št. 473, tačka 1 b) z dne 5. maja 1919 — razveljavi. Poskrbi pa naj se, da dobi vsaka učna moč naknadno stanovanje, če pa to ni mogoče, pa primerno stanarino.

Tovariš Benedičič predlaga naslednjo resolucijo: „Zaveza naj deluje na to, da se, kakor uradnikom, tudi učiteljem in njih družinskim članom dovoli polovična vozna cena na železnici.

Resolucija se soglasno sprejme. Na predlog tov. Levstika se sprejme protestna resolucija proti razkosanju slovenskega ozemlja, ki se brzojavno pošlje dež. vladi.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen novim predsednikom tov. Maks Hočvar, strok. učitelj mešč. šole v Krškem, ki je takoj po izvolitvi, burno pozdravljen, prevzel vodstvo zborovanja. Tajnikom se je izvolil zopet tov. Leopold Levstik, za blagajničarko pa tovarišica Pavla Zirer.

Po novih pravilih so se izvolili tudi trije predsednikovi namestniki in sicer: za okrožje Krško tov. Josip Bernot, za okrožje Tržišče tov. Andrej Skulj, za okrožje Št. Jernej pa tov. Karel Trost. V odbor so bili še voljeni tov. Janko Golob, Miha Kosec, Aleksander Lunaček in tovarišiči Malči Kobal in Marija Grčar. Za pevovodjo se je izvolil tov. Josip Vutkovič.

Po volitvi odbora so se še izvolili delegati, ki bodo zastopali društvo na delegacijskem zborovanju Zaveze dne 5. in 6. septembra.

Leop. Levstik, t. č. tajnik.

+ **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** je imelo svoje izletno zborovanje dne 5. junija t. l. v Spodnji Polskavi.

Predsednik tovariš Sabati je pri otvoritvi zborovanja srčno pozdravil gosta profesorja g. Iv. Favaia in lepo število zbranih članov. — Učiteljsko društvo pozdravlja prizadevanje ustanovitve osrednje učiteljske organizacije v kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev. Glede obstoja Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Stajerskem se strinja s sklepi Zvezine delegacije v Celju dne 16. aprila t. l. Kar se tiče načrta preustrojitve šolstva in narodne vzgoje se pridružuje učitelstvo raznim dodatnim in izpreminjevalnim nasvetom, ki jih je že prinesel „Učit. Tovariš“. Sicer pa pride vsa zadeva itak spet, ko bo anketa proučila ves načrt, v pretres na učiteljskih sestankih. Učitelstvo se vzpodbuja pomagati pomnoževati rezervni sklad Zaveze. Zneski se naj pošiljajo naravnost Zavezi. Od zvišane članarine 48 K se pričakuje doplačanje vsaj polovico zneska. Delegatom k delegacijskemu zborovanju Zaveze dne 6. septembra t. l. v Ljubljano se izvoli tovarišica Otilija Feiglova, za namestnico pa tovarišica Marija Schweiglerjeva. — Nato je prišlo na vrsto predavanje profesorja Iv. Favaia. V poldrugo uro trajajočem govoru je opisal razvoj socialne ideje od Grkov počeni do svetovne vojne. Našel nam je znamenite moze vseh držav, ki so si prizadevali na ta ali oni način udeležiti socialne ideje. Izvaja, da je socializem faktor, ki se dandanes povsod poraja in zbujata ter priporoča, da se naj tudi učitelstvo zainteresuje zanj. Govorniku se predsednik za njegovo obširno in temeljito predavanje iskreno zahvali. Po zaključju zborovanja smo se podali v narodno gostilno Feliksa Wolfceta, kjer smo vkljub sedanjim razmeram bili prav po ceni in jako dobro pogoščeni. Prijateljsko se razgovarjajoč, smo tudi marsikatero zapeli in se veselili, dokler ni prišel čas, ki nas je spominjal odriniti na vlak.

+ **Ljubljansko učiteljsko društvo**. Ker moramo poravnati prihodnji mesec naročnino za liste svojih članov napram „Zavezi“ sem naprosil na vsaki šoli tovariša, da pobere članarino za l. 1919. S pobiralo polo sem poslal tudi za vsakega člana izkaz o vplačani vsoti. Članom, ki imajo poravnano članarino za vse leto, pošljem posebno potrdilo o prejetem znesku.

Upam, da se blagohotno odzovete vsi pred sklepom šol. leta.

Miro Repovš, t. č. blagajnik.

+ **Učiteljski sestanek v Grahovem** dne 5. junija 1919. Tovariš predsednik M. Kabaj otvori zborovanje in zahvali navzoče za polnoštevilno udeležbo. Nato prične predsednik s predavanjem o samoučenju srbohrvaščine. Glavne misli pre-

davanja so, da se dá srbohrvaščina s pridnostjo priučiti tudi brez kurzov. Razkazal in navedel je razne učne pripomočke. Ako smo bili usposobljeni poučevati nemščino, ki nam je tuja in nesorodna, s tem večjim veseljem in vnmemo se nam je treba poprijeti učenja do usposobljenja jezika nam sorodnega bratskega naroda Srbohrvatov. Sprejeta je bila resolucija, da naj se srbohrvaščina uvede kot obvezni predmet za 5. in 6. šolsko leto ter naj se čimprej pripravijo v ta namen potrebni učni pripomočki, in sicer abecednik za učenje cirilice, berilo v latinico in cirilico ter kratko slovnico in slovarček.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Resolucija tovariša Kobala na višji šolski svet za volitev učitelja večšaka v šolski odbor v Cerknici.

2. Resolucija tov. Harmela o izenačenju draginskih doklad učitelstva z uradniki in takojšnjo izplačilo nabavnega pripevka.

3. Resolucija tov. Kobala, da se naj vštejejo vojna leta učitelstvu v službena leta, in sicer aktivnim vojakom po 6, vsem drugim pa po 9 mesecev za eno leto.

4. Volitev ternopredloga za šolskega nadzornika se je odložila do časa, ko bo odprta meja tudi drugi polovici okraja, da bo mogoče vsemu učitelstvu logaškega okraja se posvetovati v tem oziru. Pač pa je bila sprejeta resolucija tov. Kabaja, da naj bo v bodoče šolski nadzornik samo nepristranski večšak in pospeševalec šolstva.

5. Tudi predlog tov. Žebreta o dopustih učitelstva, da naj višji šolski svet poskrbi za namestnike, je bil soglasno sprejet.

6. Sprejet je bil protest tov. Kobala o premititvi stalno nameščene tovariša Ruperta Smolnika potom šolskega odbora v Cerknici iz Starega trga v Babno polje brez preiskave in vzroka.

7. Sprejme se tudi poprava v „Učiteljskem Tovarišu“ z dne 21. maja, točka 6, in se prekliče beseda „v bodoče“, ker bi se moralo glisati „takoj“.

Vse resolucije so odposlane Zavezi v uvaževanje. Kot delegata za Zavezo sta bila soglasno izvoljena tovariš Kobal in tovarišica Kosmačeva.

Po izčrpanem dnevnem redu je zaključil predsednik zborovanje z zahvalo za lep obisk in z vzklikom: „V organizaciji, edinosti in delu je moč, napredek in sreča naša in našega naroda!“

+ **Belokranjsko učiteljsko društvo** je zborovalo 7. t. m. ob 2. pop. v Crnomlju. Navzoči so bili skoro vsi člani! Čast našim zavednim Zavezarjem!

Po običajnem pozdravu predsednika tov. Mikoliča se preide na dnevni red.

Prebere in odobri se zapisnik zadnjega zborovanja. Prebero se tudi došli dopisi, med drugim, da je dovolil okrajni šolski svet udeležencem pouka prost dan, ki se pa ina nadomestiti, proti čemur navzoče učitelstvo protestiralo. Nato je tov. Hude podal nekoliko točk k novemu (Gangl-Fleretovem) šolskem zakonu, naj bi se izpremenile. Vse točke so bile smeljito premišljene in docela utemeljene. Učitelstvo je poslušalo z velikim zanimanjem in razvila se je dolgotrajna debata, v katero so posegli vsi navzoči.

Tov. Račić predlaga, naj se odpravijo krajni šolski sveti, ki so coklja pri šolstvu (Glej „Tovariša“ št. 23!) Tudi se skleni naprositi Zavezo, naj vpliva višji šolski svet, da se enorazrednica v Adlešičih razširi v dvorazrednico.

Predlaga se, da naj društvo posreduje, da preskrbi okrajni šolski svet za vse šolske sobe slike našega kralja, obojnosno regenta.

Izvolita se delegata za prihodnje delegacijsko zborovanje Zaveze.

Z velikim navdušenjem se sprejme resolucija:

„Udeleženci zborovanja Belokranjskega učit. društva so sklenili na svojem rednem zborovanju dne 7. junija t. l., da načeloma odklanjajo vsakega okrajnega kakor tudi višjega šolskega nadzornika, ki je bil pristaš bivšega deželnega glavarja dr. Susteršiča.“

Resolucija se je poslala Zavezi. Razgovarjali smo se še o raznih stanovskih vprašanjih, in prehitro je minil čas. Tovariš predsednik je zaključil zborovanje, poudarjajoč, kako važni so naši sestanki, katerih se učitelstvo vedno udeležilo. Zahvalil se je za polnoštevilno udeležbo.

+ **Učiteljsko društvo za konjski okraj** je zborovalo dne 22. maja t. l. v Konjicah. Udeležba je bila kakor ponavadi dobra. Zborovanju je med drugimi gosti tudi prisostvoval vodja okrajnega glavarstva prijatelj šole in učitelstva, gosp. Karlo Trstenjak. Z daljšim govorom je predsednik tov. Bobič otvoril zborovanje ter srčno pozdravil vse navzoče. Spomnil se je nekdanjega predsednika, dolgoletnega